

JURNAL DE CĂRȚI... ȘI DIN CĂRȚI...

Mărioara CĂLUGĂRU¹

ABSTRACT: This article is a plea for the perusal of three books that likewise incite the reader towards more formative readings.

1. The anthology “The books that made us people”, Humanitas 2010 is a work composed out of the answers of nineteen personalities of the public area, as the title affirms, these answers expose the spiritual profile of each personality.

2. To Dan C. Mihăilescu also belongs “The castle, the library, the prison. Three customs of the exemplary women”, Humanitas 2014, the book begins from the idea that: “Within Romania (and a world) of derision, rudeness, and the desolate postmodern relativism, behold that we have someone to whom we could bow our head and give our respects full heartedly to those that could be (and should be) anytime our role models in life...” Dan C. Mihăilescu.

3. “The top of the iceberg” (journal from 1969–1974), Humanitas 2009, Constanța Buzea’s book impresses through its sensibility and subtlety through which the poet chooses to reveal her personal life (maternity, children) and her literary life within the atmosphere of 1980’s Romania.

KEYWORDS: reading, contemporary, powerful, dramatically.

Într-o epocă în care ne risipim în fiecare zi în acitivități alerte, în care liniștea ne este amenințată permanent de ritmul trepidant al vieții, Dan C. Mihăilescu propune un titlu curajos: „Cărțile care ne-au făcut oameni”². Acest perfect compus din titlu trimite la nevoia de modele pe care omul contemporan o resimte acut, la dorința întoarcerii la rădăcinile formării intelectuale.

Descoperim astfel un univers aparte în care nouăsprezece personalități din spațiul public au ales să vorbească despre lecturile care le-au jalonat traiectoria spirituală. Parcurgând lista celor care au răspuns la ancheta propusă de Dan C. Mihăilescu se observă diversitatea profesiilor: de la scriitori (Mircea Cărtărescu, Ana Blandiana, etc.), critici literari (M. Manolescu, Alex. Ștefănescu) la actori (Irina Petrescu, Victor Rebengiuc) un pictor (Ștefan Câlția) și un regizor (Mihai Măniuțiu).

¹ Profesor Limba și literatura română, Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika” Comănești.

² Editura Humanitas, București, 2010.

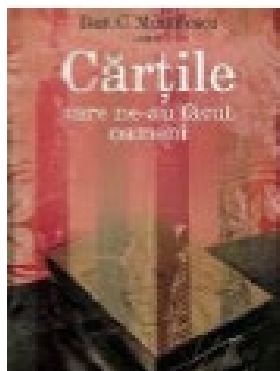

Fig. nr. 1 – Dan C. Mihăilescu, *Cărțile care ne-au făcut oameni*, Editura Humanitas, București, 2010 (Coperta)

Comparând titlurile propuse se poate desprinde observația că majoritatea celor care au răspuns au menționat cărțile copilăriei care le-au deschis apetitul pentru lectură, cărți precum *Legendele Olimpului* a lui Alexandru Mitru, *Mușchetarii* lui Alexandre Dumas sau cățile lui Jules Verne. Mulți dintre cei întrebați l-au citit la adolescență pe Dostoievski semn că adolescența a fost dintotdeauna o vârstă a dilemelor, dar există și personalități care-și mărturisesc revelațiile târzii precum Andrei Pleșu, care afirmă „Nu trebuie să-ți fie rușine că n-ai citit la timp cărți esențiale că n-ai citit <<tot>> ce trebuia citit. Biografia oricărui cititor are un grafic unic, ireversibil, cosanguin cu evoluția sa interioară, cu nevoile și întrebările proprii, cu ritmuri, limite, întârzieri și devansări specifice”.³

Concluzia acestei anchete este că pentru fiecare dintre respondenți, lectura a reprezentat o preocupare majoră, că s-au regăsit în cărțile citite. De aceea îndemnul lui Dan C. Mihăilescu este extrem de actual: „Citiți-le... și mai vorbim după aceea!”⁴

O altă carte concepută de Dan C. Mihăilescu și apărută tot la Editura Humanitas, este cea care se apleacă asupra unor destine feminine remarcabile, destine pe care le grupează în trei spații simbolice: „Castelul, Biblioteca, Pușcăria”⁵. Portretele realizate de autor propun o abordare ori-

3 Dan C. Mihăilescu, *Cărțile care ne-au făcut oameni*, Editura Humanitas, București 2010, p. 112.

4 *Ibidem*, p. 91.

5 Dan C. Mihăilescu, *Castelul, Biblioteca, Pușcăria. Trei vămi ale feminității exemplare*, Editura Humanitas, București, 2013.

ginală a ideii de feminitate: „o suită de imaginii ale României prin oglinda splendorii, suferinței și exemplarității feminine ipostaziată confesiv”⁶.

Fig. nr. 2 – Dan C. Mihăilescu, *Castelul, Biblioteca, Pușcăria. Trei vămi ale feminității exemplare*, Editura Humanitas, București, 2013, (Coperta)

Această carte deschide astfel din nou, apetitul pentru lectură, pentru că se naște firesc dorința de a citi întregul prezentat fragmentar și subiectiv de Dan C. Mihăilescu.

Volumul se deschide simbolic cu însemnările reginei Maria din care sunt prezentate câteva colaje semnificative prentu subtilitatea autoanalizei celei care a dat dovadă de o „strălucitoare acaparantă feminitate imperială”⁷ și se incheie cu destinul Aniței Nandris-Cudla, cei douăzeci de ani în Siberia.

Între aceste două repere se situează în spațiul „castelului” Maria Cantacuzino-Enescu, Zoe Cămărășescu și Cella Delavrancea, în spațiul „bibliotecii” Alice Voinescu, Jeni Acterian, Pia și Cornelia Pillat, Annie Bentoiu, iar în spațiul suferințelor „pușcăriei” Ecaterina Bălăcioiu Lovinescu, Lena Constante, Adriana Georgescu, Oana Orlea, Anița Nandriș. Fiecare dintre aceste femei a avut parte de un destin exemplar sau tragic. Mărturisirile Zoiei Cămărășescu și ale Cellei Delavrancea dezvăluie o lume apusă formată din „unchi, mătuși, neamuri și prieteni din viața noastră de copii cu îndatoriri către familie pe care epoca noastră nu le mai cunoaște și e păcat, căci aveau farmecul lor”⁸ spuse Zoe Cămărășescu.

6 *Ibidem*, p. 8.

7 *Ibidem*, p. 39.

8 *Ibidem*, p. 76.

Spațiul „bibliotecii” înseamnă mărturii excepționale ale unor femei pentru care „viața fără cultură nu e viață, iar cultura fără viață nu e cultură”⁹ (așa cum spunea Al. Paleologu despre Alice Voinescu). Jeni Acterian „ființă greu de mulțumit” ca să parafrazăm titlul sub care i-a fost publicat jurnalul sau, Annie Benteoiu, de o discreție rară reconstitue imaginea Bucureștului cultural interbelic a cărui viață spirituală a fost distrusă de instaurarea comunismului. La acestea se adaugă povestea familiei Pillat o adevărată saga despre frumusețe umană și suferință demnă.

Ultima parte, cea consacrată spațiului carceral, reprezintă partea cea mai tulburătoare a cărții datorită încărcăturii emoționale pe care jurnalele sau scrisorile cercetate o presupun. Aceste femei au îndurat cu stoicism, chinurile închisorii fiind capabile de gesturi extreme. Ecaterina Bălăcioiu-Lovinescu refuză să-i scrie fiicei sale scrisoarea cerută de comuniști: „În acel moment pe mine m-a născut a doua oară iar ea s-a condamnat la moarte”¹⁰ va scrie Monica Lovinescu peste ani. Anița Nandriș-Cadla, țărancă cu câteva clase din Pencovina supraviețuiește chinurilor siberiene și își scrie amintirile cu creion chimic în caiete păstrate la grindă până a le putea trimite în România unde au apărut după 1990. Nu este lipsită de importanță obsevația lui Gheorghe Naudris, fratele Aniței (alt frate Grigore a fost profesor universitar la Londra, altul Octavian la Strasbourg): „va veni o vreme când școala își va propune să formeze mari caractere. Adică să refacă structura de rezistență a neamului nostru, când cinstea, curajul și demnitatea își vor recăpăta prețuirea ce li se cuvine. Atunci cartea Aniței va fi o lectură de referință, nelipsită din bibliotecile școlare”¹¹.

Tot așa și cartea lui Dan C. Mihăilescu „Trei vămi ale feminității exemplare” n-ar trebui să lipsească din lecturile noastre obligatorii.

O altă carte suficient comentată în momentul apariției ei este jurnalul ținut de Constanța Buzea între 1969 și 1971 și apărut sub numele „Creștetul Ghețarului” la Editura Humanitas în 2009. Aceștia deși sunt anii căsniciei sale cu Adrian Păunescu coincidând și cu bursa pe care au, avut-o în Statele Unite. Dincolo de interesul spre documentarea legată de viața intelectuală a Bucureștului în preajma apariției Tezelor din iulie, cartea impresionează prin cantitatea de suferință pe care scriitoarea a îndurat-o într-un mariaj nepotrivit cu un sciitor egolatu, egocentric, o personalitate debordantă

9 *Ibidem*, p. 94.

10 *Ibidem*, p. 169.

11 *Ibidem*, p. 186.

care-i manipulează pe cei din jur. Probabil că cele mai impresionante episoade sunt legate de descoperirea accidentală a gemenelor Bârlea (pg. 57), momentul când a lăsat-o singură în Paris, ascunzându-se de ea pentru a vedea cum se descurcă (pg. 232–233) și momentul „podul palmei răzuit dea lungul peretelui grunzuos, prin apăsare bărbătească, într-un acces de nervi. Au trebuit câteva zile de tratament pentru ca rănila să mi se usuce. Să mi se vindece braza falangelor unde pielea se zdrelise până la os” (p. 196).

Fig. nr. 3 – Constanța Buzea, *Creștetul ghețarului*, Editura Humanitas, 2009 (Coperta).

Cartea este un document tulburător despre o ființă care a încercat cu disperare să facă față unei lumi care a copleșit-o.

Sperăm că selectarea celor trei titluri să reprezinte o invitație la lectură, la descoperirea lumilor ascunse în spatele cuvântului.